

Posudek diplomové práce Aleny Procházkové „Diskurs a konstrukce nové identity rozvojové lokality: Případová studie dostavby Vítězného náměstí v Praze“, PŘF UK v Praze, 2014.

Oponentský posudek

Práce se zabývá tématem vyjednávání podoby Vítězného náměstí v Praze, analyzuje pole – diskurz, ve kterém se střetávají a splétají jednání jednotlivých aktérů od developerů, úředníků, místních občanských iniciativ, až po architekty a další aktéry, a tato jednání se odráží v médiích (novinách, internetových portálech). V současnosti se diskutuje o podobě dostavby Vítězného náměstí, které se má (alespoň podle strategického plánu) stát sekundárním centrem Prahy a hlavním náměstím městské části Prahy 6, a tato diskuze je spojována s několika oblastmi kontroverzí a sporů.

Práce si klade trojí cíl: analyzovat jakou roli hraje nedostavěné Vítězné náměstí v systému pražských center, dále pojmenovat aktéry, kteří mají zájem na dostavbě náměstí a popsat jejich působení, zejména co se týká formování nové identity místa a konečně rozkrýt hru moci ve vlivu na dostavbu náměstí v trojúhelníku tvořeném soukromými investory, zástupci veřejné správy a občany.

V teoretické části autorka představuje problematiku post-socialistického města, dále specifikuje tři varianty řešení či přístupů ke krizi kapitalistického řízení města – jednak přístupem stavějícím na myšlenkách Henri Lefebvra a Davida Harveyho, dále participativním rozpočtem a PPP (Public Private Partnership) projekty. Zabývá se též diskurzem a médií a vztahem místa a identity.

Daty k analýze v této studii jsou publikované texty jak v tištěných novinách, místních i celostátních, tak na internetu, které se přímo zabývají dostavbou Vítězného náměstí a jejichž seznam je součástí práce a dále pak přepisy interview se zainteresovanými osobami (tzv. member check interview). Data byla analyzována pomocí diskurzivní analýzy za využití cesty kvalitativní interpretace („interpretační segmentové analýzy“, jak ji specifikuje autorka na s. 38 posuzované práce), která se inspiruje hermeneutickým přístupem. Jako doplňkovou metodu autorka zvolila tzv. member check interview, tj. interview se zástupci nejsilnějších aktérů diskurzu.

Následující část posudku je věnována kritickému zhodnocení práce. Na práci se mi líbí teoretická část, kontext výzkumu považuji za velmi dobře zpracovaný, není příliš široký a obecný, jak se někdy stává, ale naopak představuje kvalitní teoretické pozadí pro předkládanou studii. Objevují se v ní sice i některá sporná tvrzení např. na s. 22 o ne/marxistickém pojetí (viz odsazený příklad níže), ale celkově je dobře vystavěná, rezonuje s vlastní studií a je velmi pečlivě zpracovaná.

Příklad sporného tvrzení ze s. 22 (podtržení oponentka):

Autorka píše: „Podobně jako Lefebvre i Harvey připisuje právo na město obyvatelům v jejich vlastní lokalitě. Je patrné, že se nejedná o Marxistické pojetí, kde je společnost viděna podle třídního systému, neboť třídní identita je vyměněna za identitu lokální.“ Toto tvrzení považuji

za zavádějící a myslím, že by si zasloužilo delší diskuzi. Navíc i následně citovaná Terezie Lokšová (2013, 848) ve své recenzi Harveyho knihy píše, že „V *The Right to the City* je současná ekonomická situace (potažmo její krize) zasazena do širšího historického kontextu a analyzována skrze produkci nadhodnoty a akumulaci kapitálu. ... Harvey ukazuje, jak je město formováno kapitálem a jaký má naopak vliv na jeho reprodukci.“ Co si představit více (neo)marxistického? Nechci tím však říci, že volba Harveyho a Lefebvra jako teoretického pozadí je špatná, spíše naopak.

Za nejlepší část práce považuji diskurzivní analýzu – a to jak teoretickou část, kde autorka představuje různá pojetí, tak i praktickou část, kde si vybírá a aplikuje svůj přístup. Hermeneutické pojetí se mi pro typ materiálu, který autorka vybrala, jeví jako velice vhodné, což ukazují i samotné výsledky analýzy. Podle mého názoru srozumitelně popisuje svůj postup a představuje výsledky studie. Vyzdvihla bych též grafické znázornění (s. 58 a 59 posuzované práce), které čtenáři usnadňuje orientaci a dává celkový přehled o rozsahu a provázanosti daného diskurzu.

Naopak poněkud skeptická jsem k aplikaci metody member check rozhovorů. Ačkoli chápu, proč se autorka rozhodla pro jejich užití – jednak pro kontrolu porozumění diskurzu a jednak pro zpřesnění odpovědí pro třetí okruh otázek týkajících se trojúhelníku soukromých investorů, veřejné správy a občanů – nemyslím však, že by byly nezbytně nutné. Skeptická jsem zejména proto, že není jasné, jak byly konstruovány otázky, jak přesně byli informátoři vybráni a proč se uskutečnila právě jen tato dvě konkrétní interview, tím se oslabuje kontrolní role i výpovědní hodnota těchto dat. Interview – dle mého soudu nejslabší část práce – však byla využita pouze jako doplňková metoda a výsledky jejich analýzy zapadají do celkových výsledků relativně rozsáhlé diskurzivní analýzy. Kdyby interview v práci nebyla, domnívám se, že by se nic nestalo.

Mám-li své hodnocení vyjádřit stručněji, pak teoretickou část považuji za vyhovující s drobnými výhradami a diskurzivní analýzu ve všech jejích částech za vynikající. Member check interview, která byla v práci využita jako podpůrná metoda, jsou sice nejslabším článkem praktické části práce, ale přesto i praktickou část jako celek považuji za zdařilou.

Práci doporučuji k obhajobě.

.....

Karolína Pauknerová, Ph.D.

CTS UK

V Praze 29. 8. 2014

Citovaná literatura:

Lokšová, Terezie. 2013. Recenze: David Harvey: *Rebel Cities: From the Right to the City to The Urban Revolution*. London, Verso. 2012, 208 s. *Sociologický časopis* 49(5): 848-851.